

V A R I A

ПРОФ. Д-Р АНГЕЛ ВЕЛЧЕВ НА 80 ГОДИНИ

На Благовещение, тази, 2015 година, на тържествена церемония в Заседателна зала 1 на СУ заместник-ректорът на Софийския университет доц. д-р Милена Стефанова удостои 42-ия български професор по география с Почетен знак на Софийския университет със синя лента за постигнати високи резултати в преподаването и научноизследователската дейност и по повод 80-годишнината, изпълнена на 17 февруари 2015 г.

Три месеца по-рано катедра Ландшафтознание и опазване на природната среда реши, и след още три организира празник, съорганизиран, искрено и лично, от самия професор. Тържеството бе в чест на Уважаемия преподавател в три Университета и учител дванадесет години, отбелязвайки 57 години преподавателска дейност – кариера неприключваща. Проф. Велчев продължава да чете лекции по дисциплината Карстови ландшафти в България в Софийския университет и понастоящем.

Проф. Петров, доц. Борисова, геогр. Тонов, доц. Асенов, проф. Велчев,
геогр. Велчева, доц. Контева, доц. Тодоров (клекнал), доц. Сарафов,
гл. ас. Чолакова, проф. Пенин, ас. Желев

На тържествената церемония на 25 март проф. Велчев каза: „Една от главните ми цели е била да предам моя опит, да подготвя кадри, които да ме наследят и да спазя принципа, че един учител е добър, когато неговите ученици го надраснат“. Първото – „да подготви кадри“ е осъществено – проф. Велчев е ръковолил повече от 50 дипломанта и трима докторанта. Написал е четири рецензии на учебници, на три монографии, на пет докторанта, на осем доцента, на един доктор на географските науки, на петима професори и за избор на трима член-кореспонденти на БАН. Второто – „учениците да го надраснат“ е трудно, защото е публикувал над 250 научни статии. Могат да бъдат представени в няколко акростиха – похвални слова. Един от тях, азбучен акростих, представяме на 12 май, ден след Деня на Светите равноапостоли Кирил и Методий:

Анализа на установените шест погребани почвени хоризонта в льоса в рудник Ветово и сондажа в с. Николово и определената възраст на най-долулежащия хоризонт от проф. Прушинска на около 630 хиляди години ВР, сравнени с плейстоценските етапи в изменението на климата и термичните колебания, установени за Южна Русия от Величко, доказват, че льосът у нас е по-млад и се натрупва през минделската фаза и съвпада с Донското заледяване в Руската равнина¹.

Без аналог са изследвания във Френското Предалпие на хоризонталната (пространствена) и вертикалната ландшафтна структура в масива Веркор².

Видовият състав на естествените екосистеми в Южно Краище изследва преди трийсет и пет години³.

Географската наука в България и интегративните връзки с Европейската география са били обект на анализ, останал не много популярен, представен в доклад пред научно-приложна конференция под егидата на „Отворено общество“⁴.

Допълва формулата за отчитане на антропогенното натоварване с количествени показатели за осушеност на земите, степен на ерозираност и дебелина на почвените хоризонти в археологически обекти⁵.

Екип, катедрен, ведно със специалисти от сродни институти, обясняват зоналността и азоналността на ландшафтните компоненти в Дунавската равнина⁶.

Жалон в научната му кариера, най-много и най-често цитираната колективна статия е Ландшафтната карта на България в М 1:500 000⁷.

За поселищно-географските и етнографските изследвания на чл.-кор. Йордан Захариев в Краище, проф. Велчев изнася доклад на научна конференция, посветена на 130 години от рождението му преди 8 години⁸.

Извършеното изследване на влиянието на варовото производство в Земенската котловина дава възможност да се направят препоръки за оптимизиране на природната среда⁹.

Йотова, Румяна, заедно с избраните от проф. Велчев третокурсници през далечната 1981 г. Стефка Бакърджиева, сега Стамова и в Германия, Виолета Благоева, от години в Австралия, Мария Янева, Валентина Славова, Дияна Петрова, сега Некова, Мариета Гуторанова, сега Баракова, Александър Сарафов, Росица Кендерова и Румен Пенин в екип и с проф. П. Петров, В. Великов, доцент по география и доцент по туризъм, имаха щастието да участват в експедиция, създала по Договор 101/81. НЕК – ЮНЕСКО през 1981 г. „Комплексно изследване на съвременните ландшафти на Берковска селищна система“, съхранявано във Фонд на община Берковица¹⁰.

Картира криогенни форми в Мусаленския дял на Рила и потвърждава проявата на шапков тип заледяване през плейстоцена¹¹.

„Ландшафтна география на България“ и „Физикогеографски и ландшафтни изследвания в района на Земенския стационар“ са двете монографии, в които водещият автор, лидер – проф. Ангел Велчев, обобщава етапи в научната кариера, своята, а и на колегите в катедрата^{12, 12a}.

Медико-географски, отново в екип, изследва ландшафтната структура на Софийската котловина¹³.

Намира основания, заедно с присъстващите тук колеги Никола Тодоров и Кънчо Костадинов, да докажат присъствието на запазени три стадиални морени и добре оформени трогови долини между челните морени и втората стадиална морена сред субалпийските ландшафти в Осогово¹⁴.

Оценява, в съавторство, ландшафтно-климатичните пояси в Рила за нуждите на туризма¹⁵.

Привързва вертикалните структури на ландшафтите към топографската повърхнина¹⁶.

Регионално диференцира ландшафтите в България¹⁷.

Съавторства в диагностицирането на четири типа планински ландшафти в Пирин¹⁸.

Териториално-устройствен план на Дивлянския район създава заедно с проф. Петър Петров¹⁹.

Установява спецификата на естествените ландшафти върху Франгенското плато²⁰.

Факултетският учебно-научен стационар в Земен, изграден от проф. Велчев, и днес продължава да се използва за провеждане на учебни практики по Физическа география и за провеждане на производствени стажове на студенти по специалностите География, Геология, Биология и други специалности от различни висши училища в страната, като създава академична романтична среда за изживявания и трайно формиране на спомени в сърцата и душите на дюзини поколения студенти.

Хабилитационният професорски труд е озаглавен „Формиране и еволюция на съвременните ландшафти в Югозападна България“.

Ценностните научни резултати са в областите на: Ландшафтознание, Антропогенно ландшафтознание, Опазване на природната среда, Ландшафтно картиране и картографиране, Геоокология, Геофизика на ландшафта, Геохимия на ландшафта, Палеогеография, Геоморфология, Динамична геоморфология, Глациология, Карстология, Картография и ландшафтно картиране, География на туризма и Медицинска география.

Чест и почитания за научните компетенции, увереността в собствените доказателства за представяне на еднократни заледявания в български планини, за които до 1994 г. се е отричало заледяване, и за описанието на екзарационните и акумулативните форми през многократно проявилите се фази в Рила и Пирин²¹.

Шевава, долината с „Падалището“, приточна за Струма, е сред основанията за създаване на ландшафтен парк „Земенски пролом“, нова форма на защитена територия в България, инициатива на професора и колектив, датираща от 1994 г., с цел присъединяване към останалите страни в Европа на ниво природозащитно законодателство²².

Ще известим, че под печат в Годишника на Софийския университет е статията „По въпроса за класификацията на карстовите ландшафти в България“.

Юни месец миналата година, на 79 години, ръководейки научна експедиция, достигна горната граница на гората в планината Славянка.

Якушко е фамилията на професорката, съавторка на професорите Велчев и Петров, в монографията „Антропогенезованни ландшафтове на Беларусии и Болгарии“⁴²³.

ЛИТЕРАТУРА

- ⁴ Велчев, А. 1993. Българската и европейска география – интегративни подходи. – В: Сб. Доклади от Межд. младежка научно – практическа конференция. С., 1–10.
- ⁹ Велчев, А., А. Асенов, Р. Пенин, Н. Тодоров, А. Пейчев, В. Великов, И. Илиев. 1994. Влияние на варовото производство върху изменението и замърсяването на природната среда (по примера на Земенската котловина). – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 85, 153–180.
- ³ Велчев, А. 1980. Влияние на някои горскостопански мероприятия върху динамиката на ландшафтите в Южно Краище. – *Изв. БГД*, кн. 18 (28).
- ⁵ Велчев, А. 1997. Върху някои количествени показатели за антропогенезацията на природната среда. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 88, 117–123.
- ¹¹ Велчев, А. 1999. Глациален и криогенен релеф в част от Мусаленския дял на Рила. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2 – География*, т. 89, 7–21.
- ¹⁰ Велчев, А., П. Петров, В. Великов, Р. Пенин, Р. Кендерова, А. Сарафов, Р. Йотова, М. Гуторанова, Д. Петрова, В. Славова, В. Благоева, М. Янева, С. Бакърджиева. 1981. Комплексно изследване на съвременните ландшафти на Берковска селищна система. Фонд. община Берковица. Договор 101/81. НЕК – ЮНЕСКО. С., 91.
- ¹⁶ Велчев, А. Ландшафти на Южно Краище – перспектива за тяхното използване и опазване. Дисертация за получаване на научната и образователна степен „Доктор“. 213 с.
- ¹² Велчев, А., Р. Пенин, Н. Тодоров, М. Контева. Ландшафтна география на България. Монография. Изд. Булвест. С., 2011, с. 235.
- ⁷ Велчев, А., Н. Тодоров, А. Асенов, Н. Беручашвили. 1992. Ландшафтна карта на България в М 1 : 500 000. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 84, , 85-106.
- ² Велчев, А. 1978. Ландшафтни особености на Северен Веркор, Френско Предалпие. – *Изв. БГД*, кн. XVI, 51–60.
- ²² Велчев, А., Р. Пенин, Н. Тодоров. 1994. Ландшафтните паркове – нова форма на защитени територии в България. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 87, 187–193.
- ¹ Велчев, А. 1994. Палеогеографските изследвания и географските прогнози. – В: Теоретични проблеми на географското познание. В. Търново, 133 с.
- ¹⁷ Велчев, А., Н. Тодоров, Р. Пенин. 2003. Регионална диференциация на ландшафтите в България. – В: Сб. Научни трудове „Природни науки“, Шумен, УИ „Еп. К. Преславски“, 35–43.
- ⁸ Велчев, А. 2007. Поселищно-географски и етнографски изследвания на Й. Захариев в Краище. – В: Сборник доклади от научна конференция, посветена на 130 год. от рождението на чл.-кор. Й. Захариев. БГД, Кюстендил, 22–29.
- ¹⁴ Велчев, А., Н. Тодоров, К. Костадинов. 1994. Развитие и съвременно състояние на субалпийските ландшафти в Осоговска планина. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 85, 181–198.
- ^{12a} Велчев, А., П. В. Петров, Хр. Константинов, С. Симеонов, Д. Топлийски, Р. Пенин, Н. Тодоров, А. Асенов, А. Сарафов, П. В. Петров, А. Пейчев. 1993. Физикогеографски и ландшафтни изследвания в района на Земенския стационар. С., Унив. изд., 249 с.
- ¹³ Георгиев, М., П. Петров, А. Велчев, Б. Николов. 1975. Комплексна оценка на ландшафтната структура в Софийската котловина с оглед условията за живота на човека. – В: Сб. научни тезиси по медиц. геогр., Секция I, , 23–27.
- ²¹ Велчев, А. Плейстоенските залежавания на българските планини. 1994. – *Год СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 87, с. 53–67.
- ¹⁵ Георгиев, М., П. Петров, А. Велчев. 1975. Некоторые ландшафтно-климатические предпосылки развития туризма в Рильской физико-географической подобласти. – В: International Symposium “Tourism – Factor for National and Regional Development”, 19–26.10.1975, Sofia – Belogradchick.
- ⁶ Георгиев, М., М. Пенков, П. Петров, Ек. Благоева, А. Велчев. С. Писева, Д. Стоилов. Н. Тенчева. 1975. Относно зоналността и азоналността на ландшафтните компоненти в Дунавската равнина. – В: Географски проблеми на обкръжаващата среда, С., БАН.
- ¹⁸ Георгиев, М., П. В. Петров, А. Велчев. 1977/1978. Характерни особености на ландшафтната диференциация в Пирин планина. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 72, 151–160.

- ¹⁹ Петров, П., А. Велчев. 1992. Ландшафтна регионализация – основание территориального планирования Краиштенской провинции. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 81, 151–161.
- ²⁰ Тодоров, Н., А. Велчев. 1999. Еволюция на ландшафтите в района на курортен комплекс „Св. Константин и Елена“. – *Год. СУ, ГГФ, кн. 2, География*, т. 89, 211–227.
- ²³ Якушко, О. Ф., Г. И. Марцинкевич, П. В. Петров, А. С. Велчев, 1993. Антропогенизованные ландшафтов Белоруссии и Болгарии, С., УИ „Св. Кл. Охридски“, 92 с.

доц. д-р Ал. Сарафов
Ръководител на катедра Ландшафтознание и опазване на природната среда

Постъпила април 2015 г.